Euroopa Liidu
Teataja

ET
L-seeria

2026/718

23.3.2026

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2026/718,

20. märts 2026,

millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735 rakenduseeskirjad seoses keskkonnakestlikkuse alaste miinimumnõuetega teatavat nullnetotehnoloogiat hõlmavate riigihankemenetluste puhul

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724, ([1]) eelkõige selle artikli 25 lõiget 5,

ning arvestades järgmist:

(1) Määruses (EL) 2024/1735 on sätestatud meetmed, mille eesmärk on suurendada liidu võimet toota nullnetotehnoloogiaid ja nende põhikomponente, sealhulgas stimuleerida nõudlust kestlike ja vastupanuvõimeliste nullnetotehnoloogiate järele riigihanke menetluste kaudu.

(2) Määruse (EL) 2024/1735 kohaselt peab komisjon täpsustama keskkonnakestlikkusega seotud kohustuslikud miinimumnõuded nende riigihankemenetluste puhul, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/23/EL, ([2]) 2014/24/EL ([3]) või 2014/25/EL ([4]) kohaldamisalasse, kui lepingute eseme osaks on määruse (EL) 2024/1735 artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiad, ning ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonide puhul, mis hõlmavad neid nullnetotehnoloogiaid.

(3) Määruse (EL) 2024/1735 kohaselt peab komisjon need kohustuslikud miinimumnõuded kindlaks määrama rakendusaktis, mis võetakse vastu 30. märtsiks 2025. Määruse (EL) 2024/1735 riigihankeid käsitlevate sätete kohaldamisala tõttu nii hõlmatud nullnetotehnoloogiate kui ka võimalike keskkonnakestlikkuse miinimumnõuete osas, mida tuleb arvesse võtta, oli vaja ulatuslikku kaardistamist ja analüüsi, mistõttu ei olnud sellest tähtajast võimalik kinni pidada.

(4) Käesolev määrus peaks hõlmama keskkonnakestlikkuse miinimumnõudeid, mis on seotud teatavate nullnetotehnoloogiatega, nimelt maismaa ja avamere tuuleenergia tehnoloogiatega, pidades silmas, et nullnetotehnoloogiate hangete suhtes tuleks kohaldada määruse (EL) 2024/1735 artikli 25 kohaselt kehtestatud norme, välja arvatud juhul, kui selliseid hankeid kasutatakse selliste projektide elluviimiseks, mis on sõlmitud määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 kohaste taastuvenergia võistupakkumiste raames.

(5) Lihtsuse ja rakendamise kergendamise huvides peaksid need miinimumnõuded tuginema liidu või liidu poolt tunnustatud metoodikale ja mõõtmismeetoditele, mida kohaldatakse nullnetotehnoloogiate suhtes ja mis hõlmavad asjakohaseid keskkonnamõõtmeid. Praegu ei ole selliseid metoodikaid ja mõõtmismeetodeid märkimisväärse arvu nullnetotehnoloogiate jaoks olemas. Ettevalmistamisel on mitu metoodikat, mida saaks sellega seoses kasutada hilisemas etapis. See piirab nende nullnetotehnoloogiate kohaldamisala, mille jaoks tuleks käesolevas määruses sätestada keskkonnakestlikkuse miinimumnõuded.

([1]) ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).
([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).
([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

(6) Kuna soojuspumpade riigihangete keskkonnasäästlikkuse nõuded on juba sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/1791 ([5]) artikli 7 lõikes 1, komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 811/2013 ([6]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1369 ([7]) artikli 7 lõikes 2, ei peaks käesolev määrus hõlmama soojuspumpasid.

(7) Samamoodi kehtestatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1542 ([8]) artikli 85 lõikega 3 pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis on seotud patareide ja akude või neid sisaldavate toodete riigihangete keskkonnakestlikkusega. Seega ei peaks käesolev määrus hõlmama patareisid ja akusid.

(8) Fotoelektriliste toodete puhul valmistatakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/125/EL ([9]) ja määruse (EL) 2017/1369 kohaseid võimalikke rakendusmeetmeid, millega kaasneksid soojuspumpade omadega sarnased kohustuslikud riigihankesätted.

(9) Ehkki ametlikult võetakse tuuleenergiatehnoloogiat kasutusele riigihangete kaudu vaid vähesel määral, korraldavad võrgustikusektori hankijad mõnel turul tuuleturbiinide riigihankeid. Nii on see juhul, kui nende suhtes kohaldatakse direktiivi 2014/25/EL ja kui turg ei ole otseselt konkurentsile avatud, mistõttu direktiivi 2014/25/EL artiklis 34 sätestatud erand ei kehti.

(10) Kuigi 80–95 % tuuleturbiini kogumassist saab ringlusse võtta, sest see koosneb peamiselt terasest ja rauast, tekitavad mõned komponendid probleeme. Nii on see labade puhul, mis moodustavad ligikaudu 15 % tuuleturbiini massist. Tavaliselt sisaldavad need keerukaid komposiitmaterjale – tugevdatud kiudude ja polümeermaatriksi kombinatsiooni. Seega on labad ringlussevõetavuse suurendamisel kõige rohkem probleeme tekitav tuuleturbiini osa ([10]). Hinnangute kohaselt tekib 2040. aastaks ligikaudu 400 000 tonni kasutusest kõrvaldatud tuulelabade komposiitjäätmeid ([11]).

(11) Samal ajal töötavad ettevõtted ja teadusasutused välja ringlussevõtu meetodeid ning uurivad materjalide koostist ja turbiinide kasutuselt kõrvaldamise protsesse, et suurendada tuuleturbiinide labade ringlussevõetavust, st ringlussevõtu potentsiaali labade tootmise ajal. Tuuleturbiinide täieliku ringluse toetamiseks on asjakohane lisada labade ringlussevõetavuse miinimumnõue. Selline miinimumnõue stimuleerib nõudlust ringlussevõtmiskõlblike labade järele ning innustab teadus- ja arendustegevust selles valdkonnas. Arvestades tehnoloogia arengu praegust etappi, tundub asjakohane kehtestada ambitsioonikas, kuid realistlik 70 % miinimum.

(12) Euroopa standardis EN 45555:2019 on sätestatud energiamõjuga toodete ringlussevõtu meetodid ja seepärast tuleks seda kasutada tuulikulabade ringlussevõetavuse hindamiseks.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

([6]) Komisjoni 18. veebruari 2013. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 811/2013, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/30/EL seoses kütteseadmete, veesoojendite-kütteseadmete, kütteseadmest, temperatuuriregulaatorist ja päikeseenergiaseadmest koosnevate komplektide ning veesoojendist-kütteseadmest, temperatuuriregulaatorist ja päikeseenergiaseadmest koosnevate komplektide energiamärgistusega (ELT L 239, 6.9.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2013/811/oj).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1542, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ ja määrust (EL) 2019/1020 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ (ELT L 191, 28.7.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1542/oj).

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/125/oj).

([10]) Euroopa Komisjon, „Science for Policy Brief, Wind energy circularity challenges“, kättesaadav aadressil https://setis.ec.europa.eu/document/download/6dfe5811-a603-42da-8298-2cc636ae1579_en?filename=JRC131723_wind_energy_circularity_challenges_v7.pdf (1. juuli 2025. aasta versioon).

([11]) „WindEurope: Accelerating Wind Turbine Blade Circularity“, kättesaadav aadressil https://windeurope.org/wp-content/uploads/files/about-wind/reports/WindEurope-Accelerating-wind-turbine-blade-circularity.pdf (1. juuli 2025. aasta versioon).

(13) Kuna standardi EN 45555:2019 kohaselt on nõutav tipptasemel tehnoloogia, toetavad asjakohased kohandused seoses nõutava tehnoloogilise valmiduse tasemega uute ja uuenduslike labade ringlussevõtu tehnoloogiate väljatöötamist. Tehnoloogilise valmiduse taseme määratlus on esitatud komisjoni otsuses C(2014)4995 ([12]). Selle määratluse kohaselt võib labade uuenduslike ringlussevõtu tehnoloogiate toetamiseks pidada asjakohaseks tehnoloogilise valmiduse taset kuus (6), mis tähendab, et tehnoloogiat on asjaomases keskkonnas demonstreeritud.

(14) Kuigi standardi EN 45555:2019 kohaselt peavad labade ringlussevõtu tehnoloogiad olema praegu majanduslikult elujõulised, võib tekkida vajadus paindlikkuse järele geograafilistes piirkondades, kus labade ringlussevõtutööstus on tekkimas. Seepärast võivad avaliku sektori hankijad seda nõuet kohandada, näiteks aktsepteerides tehnoloogiaid, mis eeldatavasti muutuvad asjaomases geograafilises piirkonnas tuuleturbiinide kasutusea jooksul majanduslikult elujõuliseks.

(15) Labade ringlussevõtu eri viisid, nagu keemiline eraldamine, termiline eraldamine või mehaaniline purustamine, võivad materjali säilitamise määralt märkimisväärselt erineda. Ringlussevõetavuse määra arvutamiseks võivad avaliku sektori hankijad ja võrgustikusektori hankijad seega nõuda ringlussevõtu protsessis materjali säilitamise kvaliteedi hindamist.

(16) Kuna käesoleva määruse kohaldamine nõuab avaliku sektori hankijatelt ja võrgustikusektori hankijatelt oluliste muudatuste tegemist oma menetlustes, tuleks käesoleva määruse kohaldamine edasi lükata, et anda neile aega nende muudatuste rakendamiseks. Käesolevas määruses sätestatud keskkonnakestlikkuse miinimumnõudeid kohaldatakse määruse (EL) 2024/1735 artikli 25 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvate riigihankemenetluste suhtes, mis algatatakse 30. juunil 2026 või hiljem.

(17) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas riigihangete nõuandekomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses täpsustatakse määruse (EL) 2024/1735 artikli 25 lõikes 1 sätestatud keskkonnakestlikkuse miinimumnõudeid.

Artikkel 2

Maismaa ja avamere tuuleenergia tehnoloogiad

1. Maismaa- ja meretuuletehnoloogiate tuuleturbiinide labade ringlussevõetavuse määr peab olema vähemalt 70 %. Ringlussevõetavuse määr arvutatakse ringlussevõetava materjali suhtelise massina. Tuuleturbiinide labade ringlussevõetavuse määra tõendatakse hiljemalt lepingu täitmise lõpetamisel.

2. Lõikes 1 sätestatud nõue võidakse vormistada lepingu täitmise klauslina direktiivi 2014/24/EL artikli 70 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 87 tähenduses ning direktiivi 2014/23/EL üldpõhimõtetena või tehnilise kirjeldusena direktiivi 2014/23/EL artikli 36 ja direktiivi 2014/24/EL artikli 42 ning direktiivi 2014/25/EL artikli 60 tähenduses.

3. Käesolevat artiklit rakendatakse objektiivselt, mittediskrimineerivalt ja läbipaistvalt ning kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega.

([12]) Komisjoni rakendusotsus, millega muudetakse rakendusotsust C(2013)8631, millega võetakse vastu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (2014–2020) rakendamise eriprogrammi raames vastu 2014.–2015. aasta tööprogramm.

Artikkel 3

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 30. juunist 2026.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 20. märts 2026

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN